

OPŠTINA BIJELO POLJE

ELABORAT

**O OSNIVANJU JAVNE USTANOVE
„RATKOVIĆEVE VEČERI POEZIJE“**

Bijelo Polje, mart 2012.godine

Uvod

„Ratkovićeve večeri poezije“ su osnovane 1971.godine sa namjerom da okupljaju, afirmišu, i podržavaju mlade poetske talente iz svih krajeva bivše Jugoslavije. Konceptija Ratkovićevih večeri poezije od početka je predviđala da se uz mlade stvaraoce, željne uspjeha i priznanja, okupljaju i afirmisani pjesnici, prozaisti, književni kritičari i teoretičari. Tako dobro utemeljena manifestacija traje, bez prekida 41 godinu.

Godine 1973. Organizacioni odbor „Ratkovićevih večeri poezije“ uveo je pored nagrada za mlade pjesnike i književnu nagrade „Risto Ratković“ namijenjenu eminentnim pjesnicima sa prostora bivše Jugoslavije za najbolju knjigu poezije objavljenu između dvije manifestacije. Skupština opštine Bijelo Polje uvela je posebnom odlukom Zlatnu plaketu „Risto Ratković“ koja je od 1984-1990.god. dodjeljivana za životno djelo jugoslovenskim književnicima. Dobitnici Zlatne plakete su: Ćamil Sijarić, Mihailo Lalić, Čedo Vuković, Blaže Koneski, Desanka Maksimović, Oskar Davico i Miodrag Bulatović. Ova imena dovoljno svjedoče o karakteru i značaju manifestacije.

Vremenom „Ratkovićeve večeri poezije“ postaju kulturna legitimacija Bijelog Polja. Na njih se naviklo, bez njih se ne može, utkane su u sve pore života, melem su za dušu, dar za nježnu i toplu riječ, praznik književne ljepote izražene u stihu i prozi.

Večeri su odgovorile namjeni, opravdale svoje postojanje, duhovno obogatile Bijelo Polje, skrenule pažnju na njegove razvojne šanse i mogućnosti i postale dio naše bogate istorije.

„Ratkovićeve večeri poezije“ su, sem toga, i najznačajnija književna manifestacija u Crnoj Gori, koja svake godine okuplja više od šezdeset značajnih književnih imena iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Makedonije, Slovenije i šireg okruženja. Zadnjih godina polako se stvara ambijent u kome će poziv za učešće na Ratkovićevim večerima poezije biti stvar literalnog prestiža.

„Ratkovićeve večeri poezije“ tako sve više postaju nezavisna institucija, nezavisne kulture, kojoj svi zajedno treba da pomognemo da bude takva, a ona će kao takva, nama pomoći da budemo djelotvorniji a društvo i sredina da budu slobodniji i razvijeniji.

„Ratkovićeve večeri poezije“ ulaze u petu deceniju trajanja i sve razuđenijeg djelovanja. Ohrabrene istrajnom podrškom lokalne vlasti i potporom Ministarstva kulture Crne Gore, bitno osvježene kreativnim idejama i programima umjetničkih direktora RVP (Pavla Goranovića i Ljubete Labovića), u realizaciji pouzdanih organizatora bjelopoljskog kulturnog centra i doprinosom mnogobrojnih spoljnih saradnika, Ratkovićeve večeri poezije su danas prepoznatljiv književni znak ne samo Bijelog Polja već i Crne Gore.

Potrebno je da se „Ratkovićeve večeri poezije“ uzvise do visine lika i djela Rista Ratkovića, prvog modernog romansijera u crnogorskoj književnosti i jednog od njenih najznačajnijih pjesnika. U tom smislu neophodno je napraviti novi, još veći iskorak ka punoj internacionalizaciji manifestacije kako bi Bijelo Polje i Crna Gora bili stjecište najbolje književnosti a nagrada „Risto Ratković“ postala mjera za

kvalitetnu poeziju na širim prostorima. Zato je potrebna nova organizaciona forma kako bi Ratkovićeve večeri poezije živjele tokom čitave godine.

Vlada Crne Gore je donijela Uredbu o organizovanju manifestacija i festivala od posebnog značaja za crnogorsku kulturu.

Po tom osnovu Ministarstvo kulture je u saradnji sa četiri opštine dodijelilo taj status sledećim manifestacijama: TV Festivalu u Baru, Filmskom festivalu u Herceg Novom, Kotor artu i „Ratkovićevim večerima poezije“ u Bijelom Polju.

Dodijeljeni status podrazumijevao je uključivanje Ministarstva kulture i opština, odnosno njihovih čelnih ljudi u donošenju odluka o novim festivalskim konceptima i obezbeđivanju budžeta kao i o angažovanju visoko stručnog i profesionalnog kadra u kreiranju programskih sadržaja i izvršnoj produkciji. U tom smislu opština Bijelo Polje i Ministarstvo kulture Crne Gore su 2010.god. zaključili Sporazum o Ratkovićevim večerima poezije kao manifestaciji od posebnog značaja za kulturu Crne Gore.

Razlozi, ciljevi i zadaci reorganizacije

Razlozi za reorganizaciju

Na osnovu Sporazuma iz 2010.godine, međunarodna književna manifestacija je i dalje ostala samo segment rada Javne ustanove Centar za kulturu Bijelo Polje, što je nakon dvogodišnjeg iskustva pokazalo određene nedostatke.

- Manifestacija nema definisan formalno-pravni status;
- za realizaciju svih aktivnosti koje obuhvata njen organizacioni i produkcionni koncept, korišćeni su postojeći kapaciteti javne ustanove (prostorni, tehnički, kadrovski), koji nijesu unaprijedili planirani kvalitativni nivo produkcije festivalskih sadržaja;
- manifestacija se uklopila u sveukupne sadržaje javne ustanove i nije obezbijeden njen neophodni međunarodno prepoznatljivi subjektivitet;
- postojeća institucionalna forma limitira planirani razvoj i šire pozicioniranje manifestacije u međunarodnim okvirima;
- u organizacionom smislu ne postoji kontinuitet rada na godišnjem nivou, već se programi pripremaju nekoliko mjeseci pred sam početak, što ne obezbjeđuje najreferentnije međunarodne učesnike;
- manifestacija nema svoju medijsku prepoznatljivost.

Ciljevi reorganizacije

Radi prevazilaženja problema iz prethodnog poglavlja, a u cilju poboljšanja organizacionih i produkcijskih uslova, neophodno je reorganizovati postojeći formalno-pravi status „Ratkovićevih večeri poezije“ koji će obezbjediti njen dalji razvoj i bolje pozicioniranje u regionu i šire.

Potreba unapređenja „Ratkovićevih večeri poezije“, sa aspekta njenih organizatora je neophodna i predstavlja dio jednog novog, reformskog kursa koji se sprovodi u kulturi Crne Gore.

Raorganizacija postojećeg institucionalnog okvira manifestacije treba da doprinese:

- međunarodnoj afirmaciji kulture Crne Gore i pozicioniranju Bijelog Polja na mapi kulturnih događaja regiona i Evrope;
- podsticanju i razvijanju savremenog stvaralaštva;
- ravnomjernom razvoju kulture na teritoriji Crne Gore;
- međunarodnoj prezentaciji savremenog stvaralaštva;
- promociji i očuvanju multikulturalnih vrijednosti opštine Bijelo Polje i Crne Gore kao i afirmaciji kulturne različitosti;
- valorizaciji kulturnog nasljeđa;
- podsticanju mladih i talentovanih stvaralaca na uključivanje u programe saradnje;
- animiranje građana da učestvuju u kreiranju kulturnog života.

U pravcu realizacije predviđenih ciljeva neophodno je reorganizovati postojeći institucionalni okvir „Ratkovićevih večeri poezije“, na način koji bi obezbijedio promjene organizacione strukture, načina rukovođenja i kadrovsko jačanje, što su osnovne pretpostavke za pozicioniranje kulture Crne Gore, pa samim tim i ove manifestacije, u kontekst evropskih kulturnih tokova.

Predlog, način i zadaci reorganizacije

U odnosu na rezultate proizašle iz dvogodišnjeg iskustva i utvrđene ciljeve unapređenja rada i djelovanja manifestacije „Ratkovićeve večeri poezije“, najadekvatniji način njene reorganizacije predstavlja osnivanje opštinske javne ustanove manjeg produkcionog tipa, u duhu pozitivnih propisa sadržanih u Zakonu o kulturi.

Takvom opredjeljenju doprinjela je i pozitivna praksa u regionu, gdje su referentne manifestacije ovog profila i međunarodnog značaja, organizovane po istom modelu. To se prije svega odnosi na Struške večeri poezije, Dubrovačke ljetnje igre, Sterijino pozorje i sl.

U tom kontekstu potrebno je da opština Bijelo Polje donese odluku o organizovanju Javne ustanove „Ratkovićeve večeri poezije“, koja bi imala svojstvo pravnog lica i bila pravni nasljednik postojeće manifestacije.

Predloženim načinom reorganizacije ostvarila bi se osnovna namjera osnivača da unaprijedi na lokalnom i državnom nivou institucionalni sistem u kulturi, koji će se ostvarivati saradnjom državnih i lokalnih organa uprave.

Djelatnosti ustanove i unutrašnja organizacija

Osnovna djelatnost javne ustanove bi bila organizacija i realizacija utvrđenih festivalskih programa i sadržaja, kao i prateće aktivnosti koje bi bile u funkciji ostvarivanja osnovne djelatnosti i valorizacije postojećih kulturnih potencijala opštine Bijelo Polje.

Na pripremi programa radilo bi se u kontinuitetu, što bi obezbijedilo:

- zastupljenost najreferentnijih književnika iz regiona i Evrope;
- stalnu komunikaciju i saradnju sa najreferentnijim međunarodnim manifestacijama;
- pripremu programa godišnjih aktivnosti manifestacije, koji podrazumijevaju da povremenim organizovanjem adekvatnih sadržaja manifestacija živi cijele godine;
- disperzija programskih sadržaja na cijeloj teritoriji Crne Gore;
- program saradnje i razmjene sa drugim manifestacijama sličnog profila u region i šire.
- unapređenje i razvoj sistema kulture u skladu sa međunarodnim standardima;

Predviđenim sistemom reorganizacije manifestacije, javna ustanova "Ratkovićeve večeri poezije" imala bi samo tri zaposlena radnika (na pr. Direktora – menadžera i organizatora-producenta, poslovnog sekretara I sl.).

Organ upravljanja ustanovom bio bi Savjet, i brojio bi pet članova, a imenovali bi ih Ministarstvo i opština Bijelo Polje, u skladu sa propisima lokalne samouprave.

Ostali poslovi koji se odnose na djelokrug rada umjetničkog direktora i realizaciju određenih programskih segmenata, obavljali bi se u skladu sa dosadašnjim načinom, odnosno privremenim ili povremenim angažovanjem stručnih lica i profesionalaca.

U donošenju i sprovođenju svih odluka relevantnih za ostvarivanje osnovne djelatnosti javne ustanove, kao što su utvrđivanje predloga i donošenje odluka o organima upravljanja i rukovođenja, umjetničkom konceptu, načinu i uslovima realizacije programskih sadržaja, utvrđivanju budžeta i njegovoj realizaciji i drugim pitanjima iz nadležnosti i djelokruga njenog rada, učestvuje i Ministarstvo kulture, o čemu će opština Bijelo Polje i Ministarstvo zaključiti poseban ugovor u skladu sa članom 14 Zakona o kulturi.

Način obezbjeđivanja sredstava i drugih uslova za rad ustanove

Sredstva za rad ustanove bi se obezbjeđivala iz bužeta Opštine i budžeta Ministarstva kulture, u skladu sa godišnjim programom rada ustanove i budžetskim mogućnostima Opštine i Ministarstva, a u okviru sredstava opredijeljenih za finansiranje manifestacije.

Javna ustanova „Ratkovićeve večeri poezije“ bila bi smještena u kući Rista Ratkovića, koja ispunjava neophodne uslove za smještaj i ostvarivanje djelatnosti. Istovremeno, se taj objekat stavlja u funkciju kulture, na najprimjereniji način - u funkciju koja obezbjeđuje međunarodnu valorizaciju i promociju naslijeđenih kulturnih i stvaralačkih potencijala opštine Bijelo Polje.

Druge uslove za rad, takođe, bi obezbjeđivali Ministarstvo i opština Bijelo Polje, u okviru mogućnosti utvrđenih tekućim budžetima ovih organa lokalne i državne uprave. Međusobna prava i obaveze opštine i Ministarstva povodom ovih pitanja regulisaće se posebnim ugovorom.

Koncepcija razvoja ustanove

Težište osnovnog djelovanja ustanove bilo bi da aktuelizuje i učini dostupnim savremenu književnost, ali i sve segmente savremene umjetnosti i inovativnim pristupom uspostavi interkulturni dijalog, u zajednici koja kao svoju prednost prepoznaje i afirmiše multikulturalni model i njegovu različitost.

U tom kontekstu ustanova bi svoju djelatnost u budućnosti razvijala na međunarodnim standardima i univerzalnim načelima razvoja kulture koji se temelje na: slobodi stvaralaštva i poštovanja prava na kulturu; ravnopravnom očuvanju svih kulturnih identiteta i poštovanju kulturne različitosti; uspostavljanju efikasnog, racionalnog i kreativnog upravljanja u kulturi; transparentnog djelovanja, poštovanja zaštite autorskog prava i demokratizaciji i decentralizaciji u kulturi.

U odnosu na takvo opredjeljenje javna ustanova "Ratkovićeve večeri poezije" bi u budućnosti unapređivala koncept koji:

- obezbjeđuje najkvalitetniju sliku savremene crnogorske i internacionalne umjetnosti, koja korespondira sa umjetničkim tendencijama XX- XXI vijeka u Evropi i svijetu;
- Izgrađuje otvoren sistem za različite vidove institucionalne i stručne saradnje sa srodnim ustanovama u regionu, Evropi i šire;
- Stvarala jak kreativni i informacioni centar u Bijelom Polju, koji će moći ravnopravno da učestvuje u domaćoj i međunarodnoj razmjeni umjetnosti i mobilnosti umjetnika;
- Ostvarivala otvorenu i široku pedagošku djelatnost kao dopunu opšteg obrazovanja publike, angažovanjem studenata akademija umjetnosti i stručnjaka specijalističkih znanja ;
- Omogućavala istorijsko-teorijska i kritička istraživanja i komparaciju iskustva savremene umjetničke prakse u Crnoj Gori i šire.

Zaključak

Ovaj Elaborat predstavlja polaznu osnovu za dalju izgradnju i inoviranje institucionalnog sistema savremene umjetnosti u Crnoj Gori. Cjelovitu funkcionalnost i održivost predloženog modela reorganizacije manifestacije „Ratkovićeve večeri poezije“ biće moguće utvrditi nakon što svi preduslovi reorganizacije budu obezbijeđeni, od njenog osnivanja do konstituisanja organa upravljanja i rukovođenja.

U ovoj fazi reorganizacije neophodno je stvoriti formalno-pravne preduslove za reorganizaciju „Ratkovićevih večeri poezije“, a to su:

- donošenje osnivačkog akta javne ustanove koji će sublimirati i inovirati njene programske i projektne sadržaje, unutrašnju organizaciju i kadrovsku strukturu;
- precizno definisati djelatnosti u skladu sa novom programskom profilacijom i modelom organizacije;
- ažurno i blagovremeno procesuirati sve aktivnosti koje proizilaze iz ugovorenih obaveza Ministarstva kulture i opštine Bijelo Polje.

SEKRETARIJAT ZA OPŠTE UPRAVNE
POSLOVE I DRUŠTVENE DJELATNOSTI